

APLINKA, BUITIS, GYVENIMO SĄLYGOS

PETRAS DUSBURGIETIS APIE GAMTOS SĄLYGAS

Tais metais, tai yra 1255 Viešpaties metais, valdovas Jonas, Brandenburgo markgrafas, didžiai įgudęs ir prityręs karvedys, žiemą atžygiavo į Prūsijos žemę su stipria kariuomene, gerai viskuo aprūpinta; kadangi žiema pasitaikė šilta, jis negalėjo prieiti kaimynystėje gyvenančių tikėjimo priešų. Mat ten esama pelkių ir kitų pavojingų vietų, pereinamų tik tada, kai jas dengia labai storas ledas, antraip ten neįmanoma pereiti. Štai dėl to, šios aplinkybės verčiamas, jis sugrįžo į tėvynę, savo gerus norus palaikydamas nuopelnu, nors užsimoto tikslo ir nepasiekė.

Petras Dusburgietis, *Prūsijos žemės kronika*, Vilnius: Vaga, 1985, p. 139.

PETRAS DUSBURGIETIS APIE BADAŲ APSUPTOJE PILYJE

Kiekvieną pilį apsupo trimis stipriais kuorais, kur budėjo kariai, karingi ir įgudę kariauti, todėl apsuptieji negalėjo nei įeiti, nei išeiti iš pilies. Vargu ar kas stengtų apsaugoti, kiek atrėmė antpuolių, kokių patyrė pavojų, kokį nepakeliamą alkį ir šiaip stygių kentė apsuptieji broliai ir kiti žmonės šiose pilyse. Baisiausio bado kamuojami, kai nebeliko nei avių, nei jaučių, nei kiaulių, nei karvių bei arklių, jie turėjo misti jų odomis. Šis neįprastas maistas buvo toks kietas, kad daug brolių bei kitų žmonių, jį bevalgydami, išsilaužė dantis.

Petras Dusburgietis, *Prūsijos žemės kronika*, Vilnius: Vaga, 1985, p. 149.

IŠ KRYŽIUOČIŲ LIETUVOS KELIŲ APRAŠYMO

Eykint ir jo brolis Bunse nori vesti nuo Vistės iki Viešvilės, yra 2½ mylios gero kelio, malkų ir vandens užtektinai. Tie patys nori vesti nuo Viešvilės iki upės, vadinamos Šešuviu, iki jos 3 mylios, tame tarpe ½ mylios kelio reikės valyti ir čia palikti paskutinę maisto dalį, čia taip pat vandens ir malkų užtektinai; nuo čia atsiskyrusieji sugrįžta.— Tie patys nori toliau vesti nuo Šešuvio iki Aukaimio lauko, kelio 2 mylios, tame tarpe keliose vietose teks kelią valyti ir, paruošus ginklus, vykti į Aukaimį; iš Aukaimio į Kaltinėnų kraštą 3 mylios gero kelio, o iš ten 2 mylios iki nakvynės vietos, kuri vadinama Yžnės tiltu, čia pašaro ir maisto užteks, malkų ir vandens užteks; tas 7 mylias reikia nujoti per vieną dieną ir naktį.

[...] Skocz ir Skwabe nori vesti nuo Girstauto iki Milžo piliavietės, yra 2 mylios, pastovis geras, vandens ir malkų užtektinai.— Bunse, Rexa, Mateyco, Kynne ir Daige nori vesti nuo Milžo iki Susiuko kiemo, yra 2 mylios atviru kraštu, pastoviui pašaro, vandens ir malkų užtektinai.— Tie patys nori vesti nuo Susiuko iki Stabukalnio, yra 2 mylios tinkamos pastoviui, vandens ir malkų užtektinai.— Tie patys nori vesti nuo Stabukalnio iki Kušleikos, yra 2 mylios, pastoviui vieta tinka; kelyje yra atviras tyras, valyti nereikės, vandens ir malkų užtektinai.

Kraštas ir žmonės: Lietuvos geografiniai ir etnografiniai aprašymai (XIV-XIX a.), Vilnius: Mokslas, 1988, p. 11.